

עין משפט
נר מצוה

כיצד מברכין פרק שישי ברכות

מסורת הש"ס

(א) ומיין או שנת סג: וסס
(ב) נפקין: (ג) ממונת סג: (ד) סג,
(ה) ולין ל: (ו) ס: (ז) ולין ל:
(ח) ממונת סג: (ט) [ממנו יר],
(י) ודגריס: (יא) ס: [ממנו
(יב) ס: (יג) ר"ת ג' ג'.

הגהות הב"ח

(א) גבי ולא מין דגן וכו' ומי
וממנו למחרת כדכתיב וכו' סג
ממנו שלש
(ב) ר"ת ד"ה ולא מין
(ג) ר"ת ד"ה מ"ה וכו' ממו
כל מיקרי: ר"ת למחר
שמשכיל וכו' קמח ממונת
לעיל וכו': (ד) בארץ והסס
לא מ"ה כממנו מ"מ
מאי ממונת: (ה) ר"ת
ממנו כדכתיב וכו' ממי
דאם המי וכו' ר"ת דוד
ממנו לשרות פרוזים ממי
כל הילת:

הגהות הגר"א

[א] גבי (מיקריין מין
ממנו) סג: [ב] סג ס
סג: ר"ת מ"ה מיקריין
מ"ה ממנו סג:

מוסף תוספות

א בחי' וירי' הוסיף. ודא
מנחות לא נבשרו ולכן
השוברין הפרושים להם.
ב בחי' וירי' הוסיף.
ולפי ר"ת וירי' שמחלקין
בין מבושל לאיני
מבושל וירא דהא כלא
בשול כדפרישית.

לעני רש"י

שלייק' ופירש' ופירש' ופירש'
הבשיל המבושל בחי' סג
וכי פירוש' להם וכו'.

מוסף רש"י

היה עומד ומקריב מנחות
בירושלים. ענין שלש הקריב
הוא כי ענין מנחה ממי
או מקריב מנחה ממי
ענין מנחה ממי (מנחות)
ע"ה. וכלל שוהתן בידת.
כל המנחה אפילו ממי.
העומר שפיתח ממי. ולפי
מנחה הכהן המזבח וכו' וכו'.
הוא סימניו לוי ענין וכו'.
לקט מבושלי בידת. אפיתין
אלו כן כתיב וכו' וכו' וכו'
אפיתין לו יבא וכו' וכו' וכו'
למחר דלמנחת קלי. דקמתי
והם חתן הוא. וכל המנחה
באחד מהם (מנחות). הכא
במאי עסקין. דקמתי לקט
ממנו בשערין. עסקין
הפירושו כדמ' וכלל כדו
מנחה וכו' כתיב (שם).
ואי בשערין. עסקין דהו'
המנחה אחת. שאכלו מיבעי
ליה. דמין דמי שאכלן
השפעת דהכנה פירושו הו'
ולא חסירה אחת של פירה
(שם). הכא במאי עסקין.
דיוכל' נספיקין. באא מלחה
גדול. עסקין הוא ענין
הכנה שכלו ממנו וכו' פשוט
וכי כדכתיב. הלכך פירושו
שלקטן ממנו חסותן ענין
מנחה עסקין. אל המנחה
פירשו ולא נפיקין הן דבר
השוי. אלא ד' דעסקין עסקין.
והוא פירוש' דקמתי וכו'.
אם זה סימניו וכו'. אפי'
שכל מנחה גדול. כל ה' אל
הלכה ענין עסקין כתיב לענין
המנחה (שם). דאריא עליה
תוריתא רבמא. אפיה כתיב
מנחה להם. ולא שויה שרי
כל ק' שאין נראה אם הם
אל וכו' (שם).

ולא (א) מין דגן. שכן דגן יש חילוק שאם עשאו פת הכל מודים שצריך
לאחריו ג' ברכות. או. אף אם מין דגן הוא אלא שלש עשאו פת
בשמים אלו נחלקו ר"ג ורמב"ם: **במאי אוקמינא.** להפוך דלעיל
דקמתי ולכפוף כדכתיב אחת מנחה ממיין וכו' **דרישא.**
דהיא מנחה דמנחה גבי הוסס את
המטה דהיא רישא דידה וקמתי
סיפא אין הפרוסות קיימות כו':
השפא. אפילו דלישא אמר ר"ג
במנחה נתיישא או מין דגן ולא
עשאו פת מנחה אחריו ג' ברכות:
אין הפרוסות קיימות. שנחלתו פת
ממנו היה: **מיבעיא.** וכשנמנו מן
גרע מדישא: **אלא לאו רבנן סיא.**
דלמתי גבי דלישא כדכתיב אחת והיא
נמי משנמנו לאו פת הוא והו'
כדישא: **אלא לאו רבנן: רישא.**
הוא חזין קדריה: **דקלא.** בני כפר:
דמפשי ביה קמחא. שמרניו בו קמח:
דמחוא. בני כרך: **חנילא.** ענין
שלייק' ופירש' ופירש' ופירש'
לחס: **מנא אמניא לה.** דלפרוין
כתיב מנכין המזיאל: **היה.** ישראלי
עומד: **ומקריב מנחה.** ומתנה לכהן
להקריבה: **אומר כרוך שפיתיו.** אם
לא הביא מנחות זה ימים רבים: **נעלן**
לאלן. הכהן: **ופני עלה.** לומר
ותן על המנחות מנחה מנחה ומנחה
מנחה הקריבות כשון אפיתין. **וכולן**
סופתן. לומר כולן קודם
קמיה ועשה אותן פתיתין כתיב
כדכתיב פתות אותה פתים (ויקרא ג).
אלמא פתיתין כתיב מנחה ענין
המזיאל: פורקן. למנחות האפירות
על המנחה ועל המנחה קודם
קמיה עד שמחזיקן לסתמן: **כתי נמי.**
דפליג אהא דקמתי מנחה: המזיאל:
והפניא וקט מבושן. פתיתין המנחות:
פוס כו' ומדקאמר יולא כו' די
מונחו כפסא משום אפילת מנחה
דמנחו עשה היא דכתיב: צברת חללה
מנחות והסס לחם צעין דכתיב זה
לחם עוין: אלמא לחם הוא ומנחה
המזיאל והא ממתינן על כרחך רבי
ישמעאל היא דהא קמתי לקט מבושן
כתיב אלמא וקט מבושן פתיתין מנחה
קאי: כשערין. כשחור ונגבן יחד
וחור ופסון. ערקן לאון ערקיתוכי:
והוא שאלן כדתיב אפילת פרוש. שלש
ישנה משתמילי אלמל בשערין כתיב
עד שגמר אפילת השיעור יותר מכדי
אפילת חלי ככר של שנה בימי דהו'
חלו ארבעה בימי שנה לירוף שיעור
אפילה וסם עשה יותר אין האפילה
מלטרפת והוא ליה כחולל חלי זית היום
וחלי זית למחר ואין בו חיוב כרת אם
חמן הוא: **ואי כשערין והוא שאלן.**
לשון יחד מיבעי ליה: **ככר.** ובשלה
ערסן היא ודקאמרת. והא דקמתי
דחשי לתייהו לחם כדכתיב מנחה גדול
ושאר מן הלחם שלא נפרס כולו אבל
אם נפרס כולו ולא חשיני פתיתין
הפתותין מכות ולא מברכין המזיאל
ואין יולא כהן די מנחה מנחה כפסא:

חביצא דאית ביה פרוזין. פרשי' כמו שלייק' ופירש' (א) ו"ת והמנחה
לעיל מנחה שהפרוסות וכו' אין הפרוסות קיימות לא
יברך עליהן המזיאל אע"פ דלית ביה כתיב וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
הפרוסות קיימות היינו כתיב ואין הפרוסות קיימות בשלן כהן כתיב
וכן מפרש נמי בירושלמי ו"ת ואין
מנחה רב יוסף פירי מנחות לפירו'
חנילא וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
כמנכשו דמי ומיהו קשה דלקט
מטולן כתיב דקאי אחמשת המינין ולא
אחמשת כמו שאפרש והסס (ו) נמי לא
מיירי שנמנכשו ומאי מנחה לחנילא
שהוא מבושל לכך חנילא היינו
פרוין הנדבקים יחד על ידי מרק
או על ידי מלח כמו חנילא דממני
(א) וכו' נדבקינן:
היה עומד ומקריב מנחות. פרשי'
בעל הבית המתנדב מנחה
ודומק גדול הוא דהיה עומד ומקריב
משמע ככהן המקריב וכן ליטא נעלן
לאלן משמע דלכהן קאי ונראה
ככהן העומד להקריב ולאשון
במשמרתו וכי' משמרתו היו וכל שנת
מתחדשת משמרת אחרת אם כן כל
משמרתה אינה משמרת אלף ג' פעמים
בשנה וכיון שיש להם זמן קבוע
מברכין שהמינין ולא פכיש' דמנחות
דמיירי ככהן שלש הקריב מעולם:
לקט מבושן. פירש' דקאי אחמשת
ולא נתיירא ד"כ היכי קאמר
דלחם חמן הוא וכו' והא אמרין
(מנחות ד' נב): כל המנחות נאות
מנחה ונראה דקאי אחמשת מינין וה"ק
לקט מכל מיני לחמים כתיב כו':
אמר רבא והוא דאריא ע"ה
תוריתא דהנפא. וכן
קיימא לן דכתיב דנראה הוא ולא
בעינן שיהו כפרוין כתיב כיון דאיכא
תוריתא דנפא לענין המזיאל ואפילו
נמנכשו לפירוש רש"י והא דמשמע
בירושלמי דפרוסות קיימות הן כתיב
היינו לפי שכן דלית מנחה
דנפא: כתיב אלא אפילו
בפחות מכות איכא תוריתא דנפא:
תוריתא דנפא. נראה דהיינו
כעומתן הפרוין (ו) כתיב וסם המים
מתלבנים מנחת הפרוין אלא ליה
תוריתא דנפא וכן היה רגיל רבינו
דוד לאלן בשנת כרת כדכתיב המזיאל
וגלא כרת המזון שלא לאחר כדי
עיתמוק ראשו ויכול להגיד ההלכה:
לחם העשוי לבותא פפור מן
החלה. והיינו כשעשאו
כלמדיס ופירש' עשה שמיעים
במטה וקשה דהא אמרין כמסכת
חלה (פ"א משנה ה) כל שחלתו עשה
וסופו סופגין מבושן חלה וכל
שחלתו סופגין וסופו עשה חייבין
נמי חלה ושחלתו סופגין וסופו
ר"ת אם כן ציבלי' וירושלמי'
דמחלתן חלה מברכין עליהן המזיאל
וחייבין חלה אף על פי דסופן
סופגין ומחלתה היה ר"ל ר"ת דדוקא חייבין חלה דמנחה חלה
סופגין עשה דכתיב ערקיתוכי והואיל שהיו מחלתה עשה חייבין
חלה אלן מן המזיאל פוריס דעכשי הם סופגין ול"ג דלעיל
קמתי נעלן לאלן מנחה עליהן המזיאל גבי מנחה אף על פי דעכשי
הם סופגין שהמנחות מנוונות בשמן. וירמשי"ש אף על גב
דחייבין חלה שהיו עשה מחלתה פרוין מהמזיאל ואין מברכין
עליהם אלא בורא מיני מנחות דלית להו מנחה דנפא ואתר כן כרת
מנחה ועל הממיה ועל הכלכלה וכו' ויחיל ו"ל היה
מסופק

ואין רבא ורשא ורשא ורשא
פירוש. אמר רבא ורשא ורשא
בכרתי משון ורשא ורשא ורשא
ממנחה שיהו עשירי
מרכיבי הירושלמי. חתולא שיהו
אנין כפר וכו' עשירי מרכיבי
קמח. אמר רב יוסף. חתולא
היינו יא אית ביה פרוזין
כתיב מ"ה מ"ה חתולא
שנתמן מברך. מאי הוי
עלה כל שנתא אמר חתולא
פירושין שאין בהם כתיב
מברך עליון המזיאל ורבא
אמר והוא דאריא תוריתא
דנפא ע"ה. פ"ה שיהו
עליו תורא לחם ולא נתיירא
התורא לחם. וקיימא לן כתיב
שנת דהא רבא מפרש
עשירי. ועשה רב יוסף
יחד גבי רבא. והא אין
התורא לחם אלא חתולא
מברך מבושן. אפי' היה
אחרי מברך בורא כתיב
מנחה ואחרי כתיב שלש.
ואין מברכין המזיאל על
פירושין פתיתין ככתיב אם
אין בהם תורא לחם.
טרקוין וכו'. וטרקוין הוא
כובא דאריא נבולא כמלא
הוא. שפוטין אותו על
הארץ. אמר רבן יוחנן
מטריה מן החלה. דהא חתולא
חלה מנפא. שאמר
ראשית ערקיתוכי חלה
מירוס תירוס. וירושלמי
פירוש חלה. וירושלמי
אדברין לן מאי היא. איכא
דאריא לחמא דהירושלמי.
דאריא דאריא מירוס גביל.
ורבינו כתיב שפוטין אותו
בתוך פיהו רחוקין. וירושלמי
שפוטין אותו לוי' וכו' וכו'
שפוטין אותו לוי' וכו' וכו'
אם עשאו כלימורין. פ"ה
כיון עמדיס ארוכיס.
כדכתיבין ועשה לו פרוין
וכי. גלי רעיהו חתולא
דעשאו כלימורין. לשהתק
כתי ליה ולא לאפילת קא
מכיון. הלכך פשוט מן
החלה.

רבינו הגה"ל
אמר רבא ורשא ורשא ורשא
פירוש. אמר רבא ורשא ורשא
בכרתי משון ורשא ורשא ורשא
ממנחה שיהו עשירי
מרכיבי הירושלמי. חתולא שיהו
אנין כפר וכו' עשירי מרכיבי
קמח. אמר רב יוסף. חתולא
היינו יא אית ביה פרוזין
כתיב מ"ה מ"ה חתולא
שנתמן מברך. מאי הוי
עלה כל שנתא אמר חתולא
פירושין שאין בהם כתיב
מברך עליון המזיאל ורבא
אמר והוא דאריא תוריתא
דנפא ע"ה. פ"ה שיהו
עליו תורא לחם ולא נתיירא
התורא לחם. וקיימא לן כתיב
שנת דהא רבא מפרש
עשירי. ועשה רב יוסף
יחד גבי רבא. והא אין
התורא לחם אלא חתולא
מברך מבושן. אפי' היה
אחרי מברך בורא כתיב
מנחה ואחרי כתיב שלש.
ואין מברכין המזיאל על
פירושין פתיתין ככתיב אם
אין בהם תורא לחם.
טרקוין וכו'. וטרקוין הוא
כובא דאריא נבולא כמלא
הוא. שפוטין אותו על
הארץ. אמר רבן יוחנן
מטריה מן החלה. דהא חתולא
חלה מנפא. שאמר
ראשית ערקיתוכי חלה
מירוס תירוס. וירושלמי
פירוש חלה. וירושלמי
אדברין לן מאי היא. איכא
דאריא לחמא דהירושלמי.
דאריא דאריא מירוס גביל.
ורבינו כתיב שפוטין אותו
בתוך פיהו רחוקין. וירושלמי
שפוטין אותו לוי' וכו' וכו'
שפוטין אותו לוי' וכו' וכו'
אם עשאו כלימורין. פ"ה
כיון עמדיס ארוכיס.
כדכתיבין ועשה לו פרוין
וכי. גלי רעיהו חתולא
דעשאו כלימורין. לשהתק
כתי ליה ולא לאפילת קא
מכיון. הלכך פשוט מן
החלה.

ואין רבא ורשא ורשא ורשא
פירוש. אמר רבא ורשא ורשא
בכרתי משון ורשא ורשא ורשא
ממנחה שיהו עשירי
מרכיבי הירושלמי. חתולא שיהו
אנין כפר וכו' עשירי מרכיבי
קמח. אמר רב יוסף. חתולא
היינו יא אית ביה פרוזין
כתיב מ"ה מ"ה חתולא
שנתמן מברך. מאי הוי
עלה כל שנתא אמר חתולא
פירושין שאין בהם כתיב
מברך עליון המזיאל ורבא
אמר והוא דאריא תוריתא
דנפא ע"ה. פ"ה שיהו
עליו תורא לחם ולא נתיירא
התורא לחם. וקיימא לן כתיב
שנת דהא רבא מפרש
עשירי. ועשה רב יוסף
יחד גבי רבא. והא אין
התורא לחם אלא חתולא
מברך מבושן. אפי' היה
אחרי מברך בורא כתיב
מנחה ואחרי כתיב שלש.
ואין מברכין המזיאל על
פירושין פתיתין ככתיב אם
אין בהם תורא לחם.
טרקוין וכו'. וטרקוין הוא
כובא דאריא נבולא כמלא
הוא. שפוטין אותו על
הארץ. אמר רבן יוחנן
מטריה מן החלה. דהא חתולא
חלה מנפא. שאמר
ראשית ערקיתוכי חלה
מירוס תירוס. וירושלמי
פירוש חלה. וירושלמי
אדברין לן מאי היא. איכא
דאריא לחמא דהירושלמי.
דאריא דאריא מירוס גביל.
ורבינו כתיב שפוטין אותו
בתוך פיהו רחוקין. וירושלמי
שפוטין אותו לוי' וכו' וכו'
שפוטין אותו לוי' וכו' וכו'
אם עשאו כלימורין. פ"ה
כיון עמדיס ארוכיס.
כדכתיבין ועשה לו פרוין
וכי. גלי רעיהו חתולא
דעשאו כלימורין. לשהתק
כתי ליה ולא לאפילת קא
מכיון. הלכך פשוט מן
החלה.